

Kondicional prvi i drugi

Dočeka**o** bi**h** ga

I dođe jesen ... Ja opet zdrav i veseo i puni me bregovi bijahu. Svaku pticu poznavah u šumici kraj kuće, sa svakim stablom razgovarah. A zavidio sam i glogu i trnju i kupinju i oštracu borovice kad bih se sjetio našega patuljastog susjeda ... Eh, da sam trn, kako bih ga u potaji gdje u travi dočeka**o** i zabio se u golu petu njegove noge! Oh, da sam kupina ili glog kako

bih se uhvatio za njegove tvrde ruke i ogrebao ih da bi mi sve voda zalijevala usta od milinja! Oh, da sam oštrac borovice, kako bih pogladio i pržio njegov tupi nos i njegove zagasite obraze! I kad sam na dugačkom užetu vukao našu staru, dobru kravicu plavku, kako sam zaviđao njezinom podugom okresanom rogu i njezinu dugačkom repu! Ah, kako bih trknuo u rebra našega susjeda kanonika da sam plavka! Eh, kako bih ga švignuo preko lica ovim metlastim repom!

(Ante Kovačić, *U registraturi*, ulomak)

Kako glavni lik u ulomku doživljava pojedinosti u prirodi? Koje mu želje izazivaju neke od njih? Znaš li zašto?

U tome ulomku iz jednoga od najpoznatijih hrvatskih romana prošloga stoljeća, glavni junak, mali Ivica Kičmanović, razmišlja kako bi se mogao osvetiti susjedu kojega zovu Kanonik. Svaka od njegovih želja ima određeni uvjet, pogodbu:
... da sam kupina ..., da sam oštrac ..., da sam plavka ...

Odnos govornika prema onome što se izriče glagolom iskazan je i posebnim glagolskim oblikom.

Promotri:

dočeka**o** bi**h**
zalijevala bi

zabio bi**h** se
pogladio bi**h**

ogrebao bi**h**
trknuo bi**h**

uhvatio bi**h** se
švignuo bi**h**

Glagolski način kojim se izriče želja, mogućnost ili pogodba naziva se **kondicional ili pogodbeni način**.

Je li kondicional složeni ili jednostavni glagolski način?

Usporedi:

Da sam kupina, uhvatio bih njegove tvrde ruke.

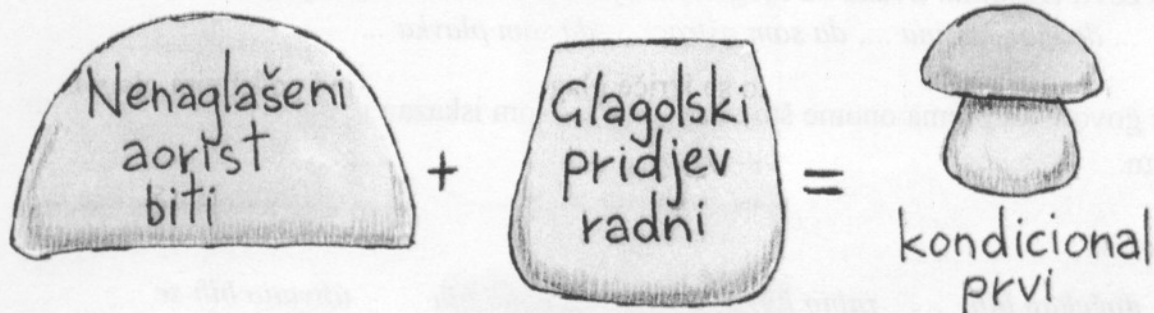
Da sam bio kupina, bio bih uhvatio njegove tvrde ruke.

U kojoj je od gornjih rečenica izrečena želja u sadašnjosti, a u kojoj želja u prošlosti?

U hrvatskome standardnome jeziku postoje dva kondicionala:

1. **Kondicional prvi** izriče želju, mogućnost ili pogodbu u sadašnjosti.
2. **Kondicional drugi** izriče želju, mogućnost ili pogodbu u prošlosti.

Kondicional prvi tvori se od aorista pomoćnoga glagola biti i glagolskoga pridjeva radnoga.

*dočeka**o** bih*
*dočeka**o** bi*
*dočeka**o** bi*

*dočeka**li** bismo*
*dočeka**li** biste*
*dočeka**li** bi*

Kondicional drugi tvori se od kondicionala prvoga glagola biti i glagolskoga pridjeva radnoga.

*bio bih dočeka**o***
*bio bi dočeka**o***
*bio bi dočeka**o***

*bili bismo dočeka**li***
*bili biste dočeka**li***
*bili bi dočeka**li***

Kao i glagolska vremena tvorena s glagolskim pridjevom radnim i kondicional razlikuje rodove. Npr.

... da **bi** mi sve **voda zalijevala** usta od milinja!

Pazi!

Aorist pomoćnoga glagola *biti* glasi: 1. l. jd. *bih*, 1. i 2. l. mn. *bismo* i *biste*.

Ja **bih** to rado učinio. Mi **bismo** došli k vama, a vi **biste** htjeli k nama.

U razgovornome se stilu katkad oblik aorista u tome licu ostvaruje kao *bi*: *gledao bi*, *radio bi*. U standardnome jeziku to je pogrešno.

Promotri:

Uhvatio bih njegove ruke.

Bih li uhvatio njegove ruke?

Trknuo bih u rebra našega susjeda. *Bih li trknuo* u rebra našega susjeda?

Upitni oblik kondicionala prvoga tvori se tako da aorist pomoćnoga glagola *biti* dolazi ispred glagolskoga pridjeva radnoga. Pri tome postaje naglašen, a iza njega dolazi upitna čestica *li*.

Poredak je članova u upitnome obliku kondicionala drugoga sljedeći:

*Bih ... li ..... bio ..... dočeka**o** osvetu?*

Bih ... li ..... bila ..... zalijevala usta?

AORIST ČESTICA GLAGOLSKI PRIDJEV GLAGOLSKI PRIDJEV

od *biti* .... *li* ..... RADNI od *biti* ..... RADNI glagola koji se mijenja

Preoblikuj gornje rečenice u izjavne, izgovori ih i usporedi s upitnima.